

نام آموزشگاه: دبیرستان مهر آفرین		نام درس: علوم و فنون	پایه: دهم	رشته: انسانی
نام - نام خانوادگی:		تاریخ امتحان: ۹۹/۱۰/۱	ساعت شروع امتحان:	مدت امتحان: ۶۰ دقیقه
ردیف	شرح سوال	بارم		
(الف) تاریخ و ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)				
۱	واژه ی متن را با ذکر یک مثال توضیح دهید	۰/۵		
۲	یکی از آسان ترین و کاربردی ترین شیوه ها در بررسی و تحلیلی متن چیست؟	۰/۷۵		
۳	در خوانش دقیق شعر زیر به چه نکاتی باید توجه کرد؟ نهنگی بچه خود را چه خوش گفت به دین ما حرام آمد کرانه به موج آویز و از ساحل پرهیز همه دریاست ما را آشیانه	۰/۷۵		
۴	چرا به زبان فارسی نو «فارسی دری» هم گفته می شود؟	۱		
۵	مهمترین کتابهای نثر پیش از اسلام یا قرنهای اولیه هجری کدام اند و چه تاثیری بر وضعیت عمومی زبان و ادب فارسی داشته اند؟	۱		
(ب) موسیقی شعر یا عروض (موسیقی شعر) (۶ نمره)				
۶	اساسی ترین عامل پیدایی شعر است.	۰/۲۵		
۷ یکی از مهم ترین ارکان شعراست .	۰/۲۵		
۸	ابیات زیر را از دید آهنگ و موسیقی با هم مقایسه کنید و تفاوت آنها را بنویسید. الف) ای ساربان آهسته ران آرام جانم می رود ب) مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم وان دل که با خود داشتیم با دلستانم می رود جرس فریاد می دارد که بر بندید محمل ها	۱		
۹	ابیات زیر را از نظر تفاوت عواطف و حسّ و حال حاکم بر فضای شعر بررسی کنید الف) ای نفس خرم باد صبا ب) زین در خون گریست سپهر و ستاره هم از بر یار آمده ای مرحبا خون گشت قلب لعل و دل سنگ خاره هم	۱		
۱۰	هجا های تشکیل دهنده بیت زیر را مشخص نموده و علامت خاص هر هجا را بگذارید. اگر پای در دامن آری چو کوه سرت ز آسمان بگذرد در شکوه	۱/۵		
۱۱	در بیت زیر چند هجای کوتاه وجود دارد؟ اگر هوشمندی به معنی گرای که معنی بماند نه صورت به جای	۱		
۱۲	برای کاربردهای گوناگون (صامت + مصوت) هر یک از واج های زیر نمونه ای بنویسید صامت: «و» مصوت: «ی» مصوت:	۱		
(پ) آرایه های ادبی یا زیبایی شناسی (۶ نمره)				
۱۳	در ابیات زیر واج آرایبی و تکرار (واژه آرایبی) را بیابید. الف) خیزید و خز آید که هنگام خزان است ب) خواب نوشین بامداد رحیل باد خنک از جانب خوارزم وزان است باز دارد پیاده را زسیل	۳		

(ج) ای دریغا ای دریغ
 (د) گر اظهار پشیمانی کند گردون مشو ایمن
 کاچنان ماهی نهان شد زیر میغ
 که بد عهد از پشیمانی، پشیمان زود می گردد

۳

۱۴

در ابیات و عبارات زیر سجع را بیابید و نوعش را با دلیل بنویسید.
 (الف) ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع
 (ب) در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن
 (ج) سر عشق نهفتی است نه گفتنی و بساط مهر پیمودنی است نه نمودنی
 من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می رود

۲

۱۵

(ت) نقد و تحلیل نظم و نثر : (۴ نمره)

شعر زیر را بخوانید و جدول را کامل کنید

خانه ای می ساخت سقراط حکیم	در کتاب آمد در عهد قدیم
آمدند از ره رفیق و آشنا	چون به پایان برد کار آن سرا
نیست در خورد تو ای صاحب نظر	جمله گفتند این بنای مختصر
این قفس نبود مقام چون تو کس	چون توانی زیستن را در این قفس؟
بارگاهی باید و کاخی و عظیم	بهر مردی چون تو والو حکیم
همچو پروانه به گرد روی شمع؟	در شبستان تو چون آییم جمع
عارفان را خانه آلا خاک نیست	گفت در پاسخ که ما را باک نیست
خانه ای در خورد یاران ساختم	حجره خود گر بدین سان ساختم
بام خود تا عرش می افراشتم	بیش از این گر یار یکدل داشتم
چون صدف کمیاب و چون در پر بهاست	در حقیقت یار یکدل کیمیاست

.....	قلمرو زبانی
.....	قلمرو ادبی
.....	قلمرو فکری
.....	نتیجه گیری و تعیین نوع

۲

۱۶

با توجه به متن زیر به سوالات پاسخ دهید.
 روزی خواجه گفت غلام را: «ای غلام اگر این بار دیگر سفر دریا برآوری و باز آیی تو را از مال خویش آزاد کنم و سرمایه وافر دهم که کفاف آن را پیرایه عفاف خود سازی و همه عمر پشت به دیوار فراغت دهی» غلام پذیرفتگاری از خواجه شنید به روی تقبل و تکفل پیش آمد و بر کار اقبال نمود بار در کشتی نهاد و روی به دریا روزی دو سه بر روی دریا می راند ناگاه بادهای مخالف از هر جانب برآمد و سفینه را در گردانید.
 (الف) معادل امروزی واژگان مشخص شده را بنویسید؟
 (ب) دو واژه سجع را پیدا کنید؟
 (ج) خواجه چه قولی به غلام داد؟
 (د) پشت به دیوار فراغت کنایه از چیست؟

سرافراز باشید
 وفایی نژاد